

Радзівський Віталій Олександрович,
кандидат культурології, доцент Київського
національного університету культури і мистецтв

МОЛОДІЖНІ СУБКУЛЬТУРИ: ДО ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ

У статті висвітлено питання молодіжної субкультури у культурно-історичному аспекті. Автор торкається проблеми вивчення і класифікації сучасної молодіжної субкультури, а в її складі – кримінальної субкультури молоді і субкультури молодіжної бідності.

Ключові слова: культура, субкультура, культурологія, молодіжна субкультура, субкультура бідності, стратифікація, кримінал, історія.

In the article some issues of youth subculture is analyzed in the historical and cultural aspects. In particular, the problems of analyze subart, youth subculture, subculture of the poor youth and youth criminal subculture.

Key words: culture, subculture, culturology, youth subculture, subculture of the poor, stratification, criminal, history.

Тема субкультур є однією з найбільш популярних у науковому дискурсі останніх років. Значну увагу у масиві загальної літератури з субкультурології приділено проблематиці молодіжних субкультур, до якої зверталось чимало фахівців. Серед них, зокрема, М. Брейк, П. Гуревич, І. Кон, А. Кукаркін, Я. Левчук, К. Манхейм, М. Мід, В. Оборонко, Т. Парсонс, П. Рудик, Б. Ручкін, З. Сикевич, О. Сапожник, Н. Саркітов, О. Семашко, М. Соколов, М. Султанова, В. Суртаєв, Г. Шостак та багато інших дослідників.

Мета даної статті – розглянути проблемні питання молодіжних субкультур та запропонувати варіанти їхньої класифікації.

Молодіжні субкультури є різноманітними. Найбільш небезпечні серед них – негативні субкультури, що є криміналізованими і декласованими (контркультури «дна» – жебраків, безхатченків та їм подібних). У ХХ ст. одна контркультурна хвиля породжувала іншу, ще більш радикальну, одна молодіжна течія започатковувала іншу. На зміну втраченому поколінню початку ХХ ст. рушили інші – ще більш втрачені й дезорієнтовані покоління середини й кінця ХХ ст. Проблема нерозуміння, розрізненості та строкатості у середовищі молоді, нерозуміння з боку представників різних вікових груп зафіксована ще у первісному суспільстві і описана у джерелах давнього світу (стародавній Єгипет, Давній Рим тощо). У іноземній літературі, у залежності від соціальної спрямованості, юнацькі субкультури поділяють на просоціальні (позитивні), асоціальні (які стоять осторонь соціальних проблем) та антисоціальні (соціально негативні).

Проблема виникнення та розвитку молодіжної субкультури бідності, з її примітивізмом, вульгарністю, обмеженістю, має щільний зв'язок із девіантністю. Соціальне «дно» для молоді особливо небезпечне. Це обумовлено як віковими особливостями (юнацький максималізм, прояви характеру тощо), так і соціальними наслідками (молодь – наше майбутнє). Перехід частини молоді з ліберальних субкультур до радикальних контркультур являє собою чималу соціальну небезпеку (криміналізація, десоціалізація, примітивізація, вульгариза-

ція тощо). Контркультура у складних соціальних умовах нестабільного розвитку суспільства може стати тим негативним взірцем, що притягуватиме з часом не лише молодіжну аудиторію, але й інші вікові категорії (недарма нині вже йдеться про дитячу контркультуру).

Яскраво виражений у нашому суспільстві акцент на західних, особливо американських цінностях (сформований зразками масової квазікультури, поширеної частково і в Україні у 1990-х роках) провокує зневагу до власної національної культури, наростання криміналізації та примітивізації молодіжної свідомості. Молодь емоційно-чуттєво, іноді ілюзорно-розсудливо ставиться до культури в цілому і до художньої культури зокрема – це й породжує молодіжні субкультури, субмистецтво, антимистецтво, контрмистецтво. Наявність і поширення деструктивних субкультур є небезпечним явищем для суспільства, оскільки світоглядні кризи і зміни духовних парадигм призводять до блокування передачі корисного соціокультурного досвіду, до значного «випадіння» частини молоді із суспільного життя, до втрати соціумом своїх потенційно важливих і найбільш працездатних членів.

Має рацію Я. Левчук, визначаючи молодіжні субкультури та молодіжні контркультури як складову масиву субкультур, що сама входить до системи культури. Утворюються підсистеми, а «в рамках вікової молодіжної субкультури переплітаються різноманітні субкультури і контркультури, охоплюючи альтернативні переконання, оцінки, картини світу, ідеї та ідеології. ...Субкультури і контркультури, будучи альтернативними локальними комплексами цінностей, відіграють неоднозначну роль в системі культури... охоплюють обмежені комплекси цінностей, але, незважаючи на це, претендують на універсальність, нерідко вступають у конфлікт з репрезентативною культурою, кидаючи свого роду виклик суспільству. Своєї черги, субкультури частіше за все не вступають у конфлікт із репрезентативною культурою, мирно співіснують із нею. Поява і функціонування контрокультур сприймається більшістю дослідників як свідчення кризи в культурі, невдоволення людини існуючою репрезентативною культурою, як певна опозиція у середині культури» [6, 35].

На думку Б. Ручкіна, висока динаміка соціальних змін у 1990-ті роки призвела до того, що диференціюючі чинники у молодіжних субкультурах більш зримі, ніж інтегруючі [див.: 9]. Тому молодіжна субкультура перероджується у контркультуру («неправильні» ідеали, моди, мови, субмистецтво, антимистецтво і контрмистецтво). Дозвілля, споживання, розваги як сурогати свободи замість творчості, праці, істини обирають радикальні молодіжні субкультури. До їх особливостей в Україні можна віднести наявність суттєвих відмінностей за регіональними, національними і майновими ознаками. Тому навряд чи правильно вести мову про «золоту молодь» у столицях і бідну провінційну молодь як про єдине ціле. Політична апатія, відсутність інтересу до політичного життя, домінування орієнтації на дозвілля (що набуває гіпертрофованого значення у свідомості молоді) стають символом загальної задоволеності життям. Отже, маємо «розслаблену» молодь з радикальним проявом субкультури – суб'єктивістськими контркультурними ідеалами.

Сам термін «контркультура» увів до наукового обігу Т. Роззак, який розвинув ідеї розпаду «одновимірного суспільства», розвитку «сексуальної революції» та духовних мандрів каліфорнійського «андеграунду». Сутність контркультурного бунту – у боротьбі за «природну цілісність людини» з технократичною

раціональністю індустріального суспільства, що призвела до тотального контролю держави, екологічної кризи, маніпулювання масовою та індивідуальною свідомістю. Контркультура постає ледь не як єдине спасіння, як молодіжний виклик лицемірству, брехні, раціоналізму, беззахисності від нових загроз (ядерної війни тощо). Екстремістські дії частини європейської молоді наприкінці 1960-х років розвіяли думки функціоналістів про позитивні соціальні ролі. Г. Маркузе, Т. Адорно, Е. Фромм (теоретики Франкфуртської школи), Ч. Мілле (ідеолог «нових лівих») вбачали у молоді каталізатор соціальних змін, сприяли зародженню молодіжної контркультури, концептуального мистецтва та багатьох інших феноменів.

Концепція контркультури, яку відстоював Ч. Рейч, виходила з того, що в першу чергу духовні цінності впливали на розвиток економіки, технологій тощо. Звідси потреба у культурній революції, адже культура впливає на економічну, технічну і політичну ситуацію у суспільстві [див.: 4]. Засуджуючи суспільство споживання, його противники обґрунтовують олюднення культури і суспільства. За Ч. Рейчем, на початку ХХ ст. на зміну буржуазно-індивідуальній свідомості прийшла буржуазно-корпоративна. Своєрідне відновлення «справедливості» має народити нову свідомість, трансформуючи якість сучасної для вченого культури, отже індивідуальне «Я» має стати єдиною цінністю. Нове покоління через внутрішню революцію звільнить свідомість від усталеного соціокультурного баласту [13]; засобами мали слугувати нетрадиційні духовні практики: первинна магія, наркотики («психоделічна революція» і т.п.) східна містика, медитації, окультизм, «вільна сексуальність», – все більше відходячи від усталених норм і цінностей.

Я. Левчук наголошує, що основою молодіжної субкультури вважають контркультуру, що розглядається як особлива форма стану (трансформації) молодіжної культури з присутністю опозиційної системи цінностей і норм до панівної культури; контркультура відрізняється іноваційністю, виробляючи нові моделі соціалізації [6, 12-17]. Важливо, що категорію «контркультури» трактують розпливчато: культура маргінальних груп з делінквентною поведінкою, культура ліворадикальних соціально-політичних рухів, субкультура, яка відстоює альтернативні цінності [11].

«Контркультура – поняття сучасної культурології і соціології, що використовується для позначення соціокультурних установок, які протистоять фундаментальним принципам, домінуючим у конкретній культурі. Контркультура ототожнюється з субкультурою 1960-х років, відображаючи критичне ставлення до сучасної культури, і відкидає її як «культуру батьків» [5, 190]. Розглядається неформальний рух і як «мала» культура молоді (по суті субкультура), яка не втрачає зв'язку з інституціональними утвореннями домінуючої системи цінностей (розрив – особливість контркультури). Окремі дослідники (Брейк, Хол, Джеферсон) визначали молодіжні субкультури як системи засобів виразу, значень, стилів життя, груп молоді, які є у підлеглих позиціях реакцією на панівні системи цінностей. Із занепадом активного контркультурного руху на Заході продовжувався процес пошуку і створення нових культурних форм, змістів і об'єднань: «альтруїстів хіпі змінили прагматики яппі, їм протиставили себе панки, слідом за якими виникнення і розпад таких молодіжних союзів стає просто феєричним видовищем: іксовики, скінхеди, металісти, ролевики, репери, різноманітні групи прихильників східних єдиноборств, фанати техно і т.д. Для

осмислення цих процесів на початку 1980-х років в Англії була розроблена концепція молодіжних субкультур з погляду теорії конфлікту» [6, 23].

М. Брейк визначав субкультуру як особливу форму організації діяльності молоді, відносно автономне і цілісне утворення в середині домінуючої у суспільстві культурної традиції [15]. Вважаючи молодіжну культуру дизфункційним явищем, у силу специфіки юнацької поведінки (від «упертості» до зухвалого відкидання суспільних цінностей), Т. Парсонс трактує її як намагання соціальної системи зберегти певний нормативний стан. Перехід від дитинства до дорослості здебільшого здійснюється через групи ровесників («peer group»). «Peer groups» мають стиль поведінки і мислення для вирішення своїх специфічних проблем у повсякденному житті, іноді гіпнотичний вплив на свідомість (яка характеризується «молодіжним архетипом дифузної, афективної недиференційованої солідарності з несвідомою ідентифікацією свого «Я» із груповим «Ми»), виконують важливу функцію соціалізації: ця особлива форма організації молодих людей допомагає їм опанувати нову соціальну роль, що сприяє подальшій інтеграції їх у складну систему сучасного суспільства [18]. Послідовники вченого широко використовували поняття «peer group» для гомогенних груп молоді. Виникнення цих груп вони пов'язували зі змінами у суспільстві після Другої світової війни. «Суспільство достатку» зі споживацькою культурою, розвитком ЗМІ та масової культури і доступністю освіти стали основними умовами. В «універсальних» високорозвинених суспільствах (на відміну від «партикулярних» суспільств) збільшується розрив між сім'єю і соціально-економічною системою. Сім'я має табу й авторитети, що іноді призводить до шляху у «peer group» (Т. Парсонс підкреслює маргінальний статус молоді зі своєю поведінкою, цінностями і т.д., тобто субкультурою). Структурно-функціональний підхід розглядає молодіжну субкультуру як специфічну соціалізуючу інстанцію з «Peer culture» (свої запити і потреби) [18].

Гасло «Великої відмови» (Г. Маркузе) відобразилось у стилі молодіжного андеграунду, зокрема у хіпі, у відриві від культури дорослих. К. Манхейм звернув увагу на історичні та соціальні причини конфлікту поколінь. Консолідується новий досвід, формується новий імпульс і центр формоутворення, тобто «новий стиль покоління» [17].

У статті «Des Problem der Generachionen» (1928) К. Манхейм пояснював виникнення феномена «новий поколінний стиль» умовами соціальної трансформації. Він зазначав, що у період прискорення і соціальних змін старше покоління стає сприйнятнішим до впливу молоді, у якій авангардистська свідомість і розрив із сталими способами освоєння досвіду [17]. Соціологи-функціоналісти пояснювали розрив зв'язків між поколіннями кризою соціалізації (Д. Старр), маргінальним становищем молоді (Л. Фойер), боротьбою на ринку праці і занепадом цінностей християнської трудової етики (К. Келлі). У динамічні періоди швидких змін молоде покоління піде шляхом не «прогресуючої соціалізації» (Т. Парсонс), а «контркультурного бунту» (Т. Роззак). Провідна ідея початку доби постмодернізму: у гетерогенних суспільствах протиріччя є віковими і обумовлені рівнем культури. Так, за М. Мід, є три класи культури, що змінюють один одного: постфігуративна культура традиційного суспільства (опора на досвід поколінь); кофігуративна культура індустріального суспільства (опора на досвід сучасників); префігуративна культура (тип, що народжується), яка орієнтується на творчі пошуки молодої генерації. Це покоління створює «новий досвід життя у невідомій країні, що потребує зміцнення в людині її вітальних і духовних сил» [7, 428].

М. Мід вважає, що сама молодь динамізує інноваційну діяльність через нестійкий стан, деформуючи процес культурної трансмісії. При цьому трансмісія виконується двократно у кофігуративному і префігуративному типах культури – не лише традиційно, від «батьків» до «дітей», але активно, і навпаки: молодіжний «бунт» – це вимога «нових форм свідомості» (К. Манхейм) і культурної «лабораторії майбутнього» (М. Мід).

За П. Гуревичем [2], поняття «контркультура» використовується для визначення соціально-культурних установок, що, як правило, суперечать базовим принципам панівної культури і ототожнюються з молодіжними субкультурами 60-х рр. (що є, на наш погляд, занадто вузьким і вибіркоким). Мистецтво традиційно створювалось за певними правилами. «Узагальнення досвіду різних майстрів і вибір найдоцільніших способів творчості приводить до встановлення... певних більш-менш обов'язкових правил творчості, а то й зразків як ідеальних форм. З'являється... канон... ця «очеретяна паличка» тобто зафіксовані правила творчості, що набувають значення закону, починає відігравати роль, так би мовити, «планки певної висоти» у художній творчості: все, що нижче, вважається віднині немистецтвом або мистецтвом «нижчої проби»...» [1, 11].

Історія Едварда Стайхена з позовом до суду є повчальною: суд сформулював визначення мистецтва: «Мистецтвом є будь-який предмет, що його вважає таким той, хто його виготовив, і з цим згодна бодай ще одна особа...» [1, 12]. Отже, держава «не має права втручатися у мистецькі справи... перестає бути споживачем і навіть посередником між митцем та потенційними споживачами продуктів його творчості, знімає з себе будь-яку відповідальність за долю, за саме фізичне існування митців. Подібна ситуація є безпрецедентною в усій багатовіковій історії мистецтв. В усі часи, у всіх народів... мистецтво завжди було у становищі якщо не гаремної красуні, то на правах утриманки. Нині ситуація істотно змінюється... Тепер лише від самого митця, від того, знайде він того «другого» (третього й десятого...), хто погодиться визнати його мистецький твір («визнати» не тільки й не стільки словесно, скільки фактично – певною сумою грошового еквіваленту художньої цінності), залежить його добробут як особи і доля як митця» [1, 13].

Молодіжні субкультури британські соціологи диференціювали за класовими лініями: «прошкільні» субкультури у середнього класу з орієнтацією на навчання та конформне існування; «вуличні» субкультури тінейджерів з робітничого класу з цінностями маскулинності; «антишкільні» субкультури «дна» – підлітків низьких соціальних верств, які гають час у кафе і пивних барах, засвоюючи цінності, у кращому випадку від ЗМІ [16]. Вихідці з низьких прошарків (до середнього класу) шукають вирішення проблем в ілюзіях субкультури – «культурній сублімації фундаментальних протиріч суспільства» [6, 24], які іноді суперечать домінуючим цінностям, перетворюючись на контркультуру. У М. Брейка відхилення молодіжних субкультур від соціальної норми різноманітні: від скоєння злочинів (делінквентна молодь) до політичної дії (політична молодь) та артистичних тусовок (культурні бунтівники) із запереченням стандартів «нормальної» молоді [див.: 6, 24]. Таким чином, усередині молодіжного середовища не існує ціннісної єдності – є проблема соціальної деградації (молодіжні кримінальна і жебрацька субкультури трансформуються у відверті контркультури, що можуть бути суспільно небезпечними та антисоціальними).

Термін «юнацька субкультура» увів до наукового обігу психолог І. Кон («Відкриття «Я» та «Психологія юнацького віку»), розглядаючи молодіжну

субкультуру у традиціях структурно-функціонального аналізу, а джерело її виникнення вбачаючи у «спонтанних групах вільного спілкування» («peer groups»). При цьому «юнацька субкультура має декілька постійних компонентів: специфічний набір цінностей і норм поведінки, смаки, форми одягу і зовнішнього вигляду; відчуття своєї групової спільності і солідарності; характерну манеру поведінки, способи спілкування, залицяння і т. д.» [3, 104]. Приклад юнацького контрмистецтва – розписані тротуари, гаражі, будинки тощо.

Дослідники неформальних рухів (В. Оборонко, Б. Ручкін, З. Сикевич та ін.) вбачають у цих співтовариствах спілкування за принципом «свій» – «чужий»; зі зреченням культурних стереотипів, з конфліктним сприйняттям реальності тощо. Дослідники наголошували, що за поняттям «молодіжна група» є різні типи об'єднань молоді: стихійна «молодіжна компанія», групи «правильної» молоді – молодіжні союзи та клуби під опікою дорослих; різні ініціативні об'єднання молоді: від груп «сателітів» до молодіжних соціальних рухів (з різко негативним ставленням до контролю їх діяльності). За Я. Левчук, молодіжна культура (субкультура) – «явище, властиве системі культури, вона містить низку ознак, які дозволяють розглядати молодь як соціокультурну категорію і включає: своєрідні моду і смаки, особливо в музиці і одязі; стосунки, зосереджені радше на дружбі і групах однолітків, ніж на сім'ї; відносну пріоритетність дозвілля, над працею; виклик цінностям дорослих й індивідуальні експерименти із способом життя; якість безкласовості у стилі дозвілля і поведінки» [6, 28]. Але є різниця між молодіжною культурою і субкультурою, яка зводиться до зіставлення: культура – вище, субкультура – нижче (аналогічно – мистецтво). Безперечно, культура, субкультура, мистецтво і субмистецтво є неоднорідними (розділені класами, освітою, гендерами, етносами, різноманіттям культурних і мистецьких напрямів і стилів тощо).

В. Суртаєв наголошує на слабкій індивідуалізованості та вибірковості культури (групові стереотипи жорсткого характеру, престижна ієрархія цінностей у неформальній групі, що обумовлені статтю, освітою, частково місцем проживання, національністю, краще б згадати ще світогляд у цілому. – В. Р.); позаінституціональна культурна і мистецька самореалізація; відсутність справжньої етнокультурної самоідентифікації [14]. З. Сикевич вбачає характерною рисою молодіжної субкультури емоційно-плотське самоствердження юнаків та дівчат з пошуками розважального змісту і впливом групових стереотипів, відносин, установок та інтересів [10].

Окрема тема, яка нині заслуговує на поглиблену увагу – це вплив на українську молодь субкультури бідності і проблема поширення та розвитку молодіжної субкультури бідності в Україні. Найбільші проблеми у молодіжних субкультурах – це проблеми їх перетворення на контркультури шляхом криміналізації (кримінальні комунікації: сленг, татуювання, «поняття» тощо) і примітивізації (через вульгаризацію, духовне і матеріальне збідніння, відстороненість від досягнень культури та відсутність інтересу до неї, обмеженість цінностей та стереотипів). Найбільш правильний і важливий засіб протидіяти розвитку та поширенню молодіжних субкультур бідності та злочинності – виховувати у молоді духовні цінності. Дуже важливим у цьому контексті є долучення молоді до прекрасного, ознайомлення її з найкращими надбаннями мистецтва, зокрема, з шедеврами української культури. Культурна і освічена людина не стане рекламувати на своєму тілі татуювання оголених мавок або примітивні вирази, а тим більше культивувати відмову від естетичних і духовних потреб, формуючи стиль «людиноподібного» життя. Прикро, коли замість ідеалів постають їх сурогати, а замість справжніх шедев-

рів мистецтва – їх бліді копії. Звідси – небезпека життя з «поняттями» замість норм, сприйняття спрощених «контркультурних» моделей замість величних досягнень духу.

Розглянувши окремі проблемні питання молодіжних субкультур, вважаємо за доцільне наголосити на розмаїтті молодіжних субкультур та на їх неоднозначності, відкидаючи спроби спростити та вульгаризувати молодіжні субкультури. Ми пропонуємо варіанти класифікації субкультур взагалі (аналогічно, молодіжних субкультур) наступним чином: резонансні (іноді з зухвалим викликом суспільству тощо) і нерезонансні; вищі і нижчі (відповідно – ап- та андер-); позитивні, нейтральні і негативні; класичні і інноваційні; професійні, вікові тощо.

Усталеним є розподіл молодіжних субкультур на негативні, нейтральні (у переважній більшості) і позитивні (переважно творчого і конструктивного спрямування). На нашу думку, можливі й більш вузькі розподіли в субкультурології: на вищі і нижчі, на усталені («класичні») й інноваційні субкультури, а також на резонансні і нерезонансні. Необхідно чіткіше проводити межу між такими поняттями, як субкультура і контркультура, субмистецтво і контрмистецтво. Аналізувати подібні явища покликаний новий напрям у мистецтвознавстві – субмистецтвознавство (похідна галузь субкультурознавства).

Завершуючи, підкреслимо, що молодіжні субкультури – найбільш репрезентативні субкультури, яким властиві подальші трансформації. Це явище, безперечно, заслуговує на всебічне, об'єктивне і ґрунтовне дослідження.

Література

1. Безклубенко Сергій. Мистецтво: терміни та поняття: Ілюстроване енциклопедичне видання у 2 т. : Т.2. / Сергій Безклубенко. – К. : Інститут культурології НАМ України, 2010. – 256 с.
2. Гуревич П.С. Культурология : учеб. пособие / П.С. Гуревич. – М.: Гардарики, 1996. – 288 с.
3. Кон И.С. Психология юношеского возраста (Проблема формирования личности) / И.С. Кон. – М. : Просвещение, 1979. – 175 с.
4. Кукаркин А.В. Буржуазная массовая культура / А.В. Кукаркин. – М.: Политиздат, 1985. – 350 с.
5. Культурология XX века : Словарь. – СПб. : Университетская книга, 1997. – 640 с.
6. Левчук Я.М. Масова музика як соціалізуючий чинник молодіжних субкультур України.: дис. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.01 / Яна Миколаївна Левчук. – К., 2011. – 179 с.
7. Мид М. Культура и мир детства : Избр. произведения / М. Мид; сост. и отв. ред. И.С. Кон. – М. : Наука, 1988. – 429 с.
8. Оборонко В.И. Западные молодежные субкультуры 80-х годов : науч.-аналит. обзор / В.И. Оборонко. – М. : Наука, 1990. – 32 с.
9. Ручкин Б.А. Молодежь и становление новой России / Б.А. Ручкин // Социологические исследования. – 1998. – № 5. – С. 90–98.
10. Сикевич З.В. Молодежная культура / З.В. Сикевич. – Л.: Искусство, 1990. – 342 с.
11. Социологический энциклопедический словарь / Ред. Г.В. Осипов. – М. : Изд. группа ИНФА: Норма, 1998. – 488 с.
12. Современная западная социология : Словарь. – М. : Политиздат, 1990 – 432 с.
13. Султанова М.А. Философия культуры Теодора Роззака / М. А. Султанова. – М.: ИФ РАН, 2005. – 200 с.
14. Суртаев В.Я. Молодежная культура / В. Я. Суртаев. – СПб.: Лань, 1999. – 430 с.
15. Brake M. The sociology of youth culture and youth subkulture: Sex and drugs and rock'n'roll? / M. Brake. – Routledge ; Kegan Paut, 1980. – 204 p.
16. Edwards Y. Street life cthnieity and social policy / Y. Edwards, R. Oakley, S. Carey // The crowd in contemporary Britain / ed. By G. Gaskell, R. Benewick. – L. : Sage, 1987. – P. 123–154.
17. Mannheim K. The problem of generations / K. Mannheim // Essays on the Sosiology of Knowledge. – L., 1952. – 292 p.
18. Parsons T. Youth in the Context of American Society / T. Parsons // Dalls. – 1962. – Vol. 91. – P. 97–123.